

Mål nr. M 977-17

Swerock om tillstånd enligt 9 och 11 kap. MB till fortsatt och utökad bergtäktsverksamhet med återvinning på fastigheterna Backen 2:57 m.fl. i Mölndals kommun.

Mölndals Naturskyddsförening (MNF) lämnar följande yttrande.

Generella synpunkter

Nu levande generationers ständigt ökande anspråk på naturresurser har en negativ baksida i form av i alarmerande takt accelererande förluster och krympande handlingsutrymme för framtida generationer. Ökad materialanvändning leder till minskad biologisk mångfald, ökade koldioxidutsläpp, försurning, övergödning, avfall och luftföroreningar.

Det finns således stort behov av att ställa om till ett resurseffektivt samhälle som gör det möjligt att nå politiskt antagna miljö- och generationsmål, vilka kan sägas spegla den ekologiska dimensionen av hållbar utveckling. Detta kan inte nog poängteras,

I stadsplaneringen glöms nämligen som regel bort att byggnader och infrastruktur för transporter tar stora markytor i anspråk och har högst betydande klimatpåverkan. När något ska byggas måste materialet komma någonstans ifrån varvid nya sår oundvikligen uppkommer i naturen – ibland nästgårds men ofta fjärran. Ett exempel på på det förstnämnda är den här aktuella bergtäkten och och på det sistnämnda sandsugning av biologiskt produktiva havsbottnar för att förse betongindustrin med råmaterial.

Transportsystemen med dess kopplingar till människors behov av förflyttningar och fortsatt utveckling av infrastruktur påverkar således ett flertal av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Den totala klimatpåverkan från byggprocesser i Sverige är ungefär 10 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. De är fördelade på cirka 4 miljoner ton för husbyggnadsprojekt och 6 miljoner ton för anläggningsprojekt. Det har visat sig att utsläppen från produktion av byggnadsmaterial (främst cement och stål), transporter och användning av anläggningsmaskiner nu är större än från uppvärmningen av byggnader.

Den ökande trafiken står dessutom för en mycket påtaglig direktpåverkan genom spridning av luftföroreningar och buller.

Det krävs en helhetssyn och det behövs politiska beslut och styrmedel som främjar utvecklingen mot ett hållbart samhälle, som tar hänsyn till att resurserna på vår planet är begränsade. I ett hållbart samhällsbyggande finns tillräckligt med resurser kvar för kommande generationer.

Synpunkter på Swerocks lokalisering och verksamhet

Som framgår av ovanstående innebär krav på ständig expansion av tätortsbebyggelse och infrastruktur att material måste hämtas någonstans. Av två onda ting är det minst onda att föredra. I detta fall medför det antagligen något mindre skada att behålla nuvarande täkt med dess närhet till järnväg än att ta upp ny täkt någon annanstans i landskapet utan anslutande järnväg och därmed skapa nya sår.

Men detta kan inte säkert avgöras utan noggrann MKB.

MNF anser att den stora sänkningen av grundvattennivån är problematisk.

Om verksamheten medför sättningar och sprickor, hur kommer det att påverka grundvattnets flöde och riktningar och över vilken areal? Buller och vibrationer som kommer från täkten bör utredas.

I detaljplanen för ett nytt bostadsområde i Stretered ("Bostäder söder om Ullas Lyckas Väg i Källered" Mölndals Stad Västra Götaland 2015-03-17, rev 2015-08-18) kommenteras verksamheten i bergtäkten bl.a. så här: "Vibrationerna kan vara kännbara och upplevas som störande av de boende".

Det finns skäl att anta, att även andra levande varelser såsom fåglar, fladdermöss, grodor och insekter påverkas. Forskning och kartläggning av hur ljud och buller påverkar djurlivet har huvudsakligen fokuserat på marklevande däggdjur, fåglar och amfibier.

Vi vill nu fästa uppmärksamheten på fladdermöss. De störs av buller, belysning och andra yttringar av

mänsklig aktivitet, se t.ex. Scaub, Ostwald & Siemers (2008) och Berthinussen & Altringham (2012). Fladdermusfaunan i Livered redovisas i Rihm (2011). Samtliga fladdermusarter omfattas av artskyddsförordningen och föreningen anser att buller- och vibrationspåverkan med avseende på avstånd och spridning bör utredas. Mark- och miljödomstolen bör således pröva om verksamheten medför negativ påverkan på fladdermusfaunan och om bullerutredningen i målet är tillräcklig.

Området i Stretered gränsar till Livered. I nära anslutning, norr om tåkten och Östra Lindomevägen, ligger Livered, ett fint naturområde med gamla jordbruksanor. Där finns rester av Livereds by. Naturområdet är värdefullt och störningskänsligt.

I Mölndals naturvårdsplan naturvärdesklassas området som 2 (högt naturvärde).

I våtmarken växer al, asp och björk. I alkärrsområdet finns laven glansfläck vilken är en s.k. signalart. I de torrare delarna i Livered växer ask, rönn, ek och hassel.

Fåglar bl.a. forsårla, stenknäck och spillkråka, en signalart, ses i Livered.

Våtmarker är ofta rika på insekter och i kombination med vissa skogstyper utgör de attraktiva miljöer för fladdermöss. I dammen finns ett lekbestånd av åkergroda.

Under större delen av året uppehåller sig djuren i den omgivande skogen. Om sumpskogen skulle bli torrare än vad som är fallet idag till följd av ändrade grundvattenförhållanden så kommer en stor del av de naturvärden som finns att försvinna.

Även transportfrågan förtjänar att belysas ytterligare. Av ansökan framgår att massor från Västlänken ska transporteras till Swerocks anläggning i Kållerred. Det medför frekvent trafik på E6 och Kållerredsmotet vilket inte är dimensionerat för detta.

Denna utökade verksamhet med frekventa, stora och tunga transporter kommer att medföra en stor trafikbelastning i området, med ökad risk för köbildning och störningar. Ett viltstråk går över Östra Lindomevägen och på denna väg kommer trafikbelastningen, så väl som olycksrisken, sannolikt att öka. Buller och vibrationer kommer naturligtvis också att öka.

Negativa miljöeffekter i form av utsläpp från entreprenadtransporter riskerar bl. a. att bidra till överskridanden av miljökvalitetsnormer för luft längs vägavsnitt i anslutning till Göteborg.

Referenser:

Naturvårdsplan för Mölndal
Natur- och kulturmiljöer i Mölndal
Kulturmiljöer i Mölndal, Kållerred och Lindome
Naturvårdsgruppens arbetsprogram 2013

Berthinussen, A. & Altringham, J. (2012) "The effect of a major road on bat activity and diversity"
Journal of Applied Ecology 49: 82-89

Scaub, A., Ostwald, J. & Siemers, B.M. (2008)
"Foraging Bats Avoid Noise". Journal of Experimental Biology 211: 3174-3180

Rihm, E. (2011) "Bats in the municipality of Mölndal, Sweden the value of wetlands" Examensarbete.
Institutionen för biologi och miljövetenskap, Göteborgs Universitet.

Mölndals Naturskyddsförening
Genom

Inger Schale
Ordförande
Smörrentegatan 5
431 42 Mölndal
inger44schale@live.se
t. 0708808581

Leif Lithander
V. ordförande